

Az Oroszlányi Múzeumbarát Kör másfél esztendeje

A táj, ahol születünk, ahol lakunk, közelebb fekszik szívünkhöz, mint más tájak. A haza fogalmának egyik legerősebb eleme a szülőföld, vagy az a vidék, amely életünknek közvetlen része. Az embereket általában érdekli a múlt, szűkebb hazájuknak, lakóhelyüknek története, hiszen nem mindenki tudja, hogy ott milyen történelmi események zajlottak le. Gyakran hamis kép él bennük még az általuk átélt idősokról is, mert nem tudják, vagy csak részben tudják, hogy mik voltak az adott események mozgató rugói, nem ismerik fel az összefüggéseket. Megismertetni és megszerettetni a lakossággal azt a helyet, ahol születtek és élnek, elősegíteni a múlt feltárását, a hagyományok ápolását, a muzeális emlékek összegyűjtését és megőrzését, s mindezzel részt vállalni a szocialista tudat formálásában, valamint előmozdítani a múzeumi terület népszerűsítését — ezek voltak azok az alapvető célkitűzéseink, amelyek az Oroszlányi Múzeumbarát Kör megalakulásához vezettek.

Amikor a kör létrehozásának gondolata felmerült, a mozgalom már többfelől hallatott magáról megyénkben. Az oroszlányi kör az esztergomi, a tatabányai és a komáromi körök után a negyedikként alakult meg. Oroszlány városában — noha fiatal, gyorsan fejlődő városról van szó — a társadalmi és gazdasági fejlődés mellett igen jelentős eredményeket érttek el a közművelődés területén is. Mégis szükségse-
rűen jelentkezett a munkásművelődés további segítségének igénye, a múzeumbarát-köri mozgalom megalakításának fontossága.

Munkánkat elsősorban az adott környezet szabta meg. Oroszlány bányaváros. Jellegét, fejlődésének ütemét — s mindazt, ami néhány évtized alatt az apró vértessalji falucskából egy nagy bányatelepülést, majd új típusú várost hozott létre — a föld mélyének kincse, a szén határozza meg. Oroszlányt a szén tette várossá. Amikor a bányaművelés az 1930-as évek végén megindult, megkezdődött a munkaerő Oroszlányra telepítése, Tatabányáról, Petroszény, Lupény, majd Brennbergbánya környékéről. 1941-ben a község lakossága még csak 1700 fő volt, 1960-ban már 13 100, 1970-ben 18 200, ma pedig megközelíti a 20 000-et. A város lakossága ez időben még erősen mozgásban volt, s csak lassan nőtt azoknak a száma, akik végleg maradtak. Különösen fontossá vált tehát, hogy az itt élőket megismertessük a megye és a közvetlen környezet életével, értékeivel.

Az első összejövetelt széles körű szervező munka előzte meg. Kutatás és információk alapján személyes beszélgetéssel kértük fel azokat az embereket, akikről tudtuk, vagy feltételeztük, hogy a honismereti mozgalom érdekes lehet számukra. Emellett felhívást jelentettünk meg a megyei sajtóban, meghívókat küldtünk szét az iskolákba, munkahelyekre, művelődési házakba. Az Oroszlányi Városi Tanács Művelődésügyi Osztályának hathatós támogatásával 1972 decemberében kb. 20 fővel indítottuk el, illetve alakítottuk meg az Oroszlányi Múzeumbarát Kört.

*Vértesszentkereszti
kirándulás*

A kör éves programját a tagsággal közösen vitattuk meg. Az 1973-ban szervezett *előadássorozatban* geológiai, bányatörténeti, régészeti, helytörténeti, néprajzi, művészettörténeti, műemlékvédelmi, valamint a muzeológia módszertanát érintő előadásokra került sor. Az előadásokat szakmuzeológusok, külső előadók, s a Baráti Kör tagjai tartották. A havonként szervezett előadásokat időnként kiállítással tettük szemléletesebbé, érthetőbbé. Az első félévben 5 kiállítást rendeztünk, s ebben a kör aktív tagjai is részt vettek. Mindezt — népművelési jelentősége mellett — a múzeumi munka megismertetése, a múzeumügy népszerűsítése érdekében is fontosnak tartottuk, különösen egy olyan városban mint Oroszlány, ahol nincs múzeum.

A kör működésének első évében a tagság az előadások során megismerkedett Oroszlány és környéke, valamint megyénk történetének egy-egy jelentős fejezetével, eseményével, személyiségével, általában az aktuális évfordulók kapcsán. 1974-ben elsősorban az Oroszlányra és környékére vonatkozó ismereteket kívántuk tovább gyarapítani, bővíteni, ezzel igyekszünk hozzájárulni Oroszlány várossá nyilvánítása 20. éves évfordulójának ünnepségsorozatához. Ennek keretében *tanulmányi kirándulást* is szerveztünk Majkra és Vértesszentkeresztre, hogy ezzel is elősegítsük egymás jobb megismerését, a körnek a szó valódi értelmében vett, baráti körmé válását. A jövőben több, múzeumlátogatással is egybekötött kirándulást tervezünk. Szeretnénk, ha sor kerülne a megye múzeumbarát köreinek találkozására, a tagok megismerkedésére, tapasztalatcseréjére. Előadásaink között elsősorban olyanok szerepelnek majd, amelyek a megye, a város és környéke történetével, művészetével, természetrajzával, néprajzával kapcsolatos problémákat érintenek. Emellett a megye muzeológusai is beszámolnak majd tudományos munkájuk eredményeiről, gyűjtéseikről. Célunk az is, hogy fórumot teremtsünk a megyénkben élő, nem múzeumi, tudományos kutatók számára.

Fontos feladatunknak tartjuk az ifjúság további bevonását a Baráti Körbe. Örömmel tapasztaltuk, hogy a *kör előadásait egyre több fiatal látogatja*. Ma közel 100 tagja van a körnek: bányászok, mérnökök, nyugdíjasok, tanárok, diákok. Egy részük passzív, csupán az előadásokra jár el, másik részük azonban aktívan részt vesz a munkában, a vitákban, a tudományos kutató- és gyűjtőmunkában. Sajnos egyelőre még az aktív tagok vannak kisebbségben. Pedig ők jelentik az összetartó erőt, rajtuk alapszik a kör működése. Ezért a legjelentősebb célkitűzéseink egyike, hogy minél több aktív segítőtársat nyerjünk, minél többen kapcsolódjanak be a muzeális emlékek összegyűjtésébe, a város és környéke pusztuló rekvizitumainak megmentésébe. Ezt különösen az indokolta, hogy a kör megalakulása előtt Oroszlányban nem folyt szervezett gyűjtőmunka. Ezen a területen is mutatkoznak már eredmények. Fokozatosan nő azoknak a száma, akik elősegítik, hogy a történeti dokumentumok, a sok esetben már pótolhatatlan értékek múzeumba kerüljenek, gyűjteményünket gazdagítsák.

Említenünk kell még a *Baráti Kör kiadványát*. Ez a kör ismeretterjesztő munkájához kapcsolódik, azt kívánja elősegíteni. Magvát az összejöveteleken elhangzott előadások anyaga adja, de ezeket a rendelkezésre álló terjedelem miatt csak rövidítve tudjuk közzétenni. A felhasznált vagy ajánlott irodalom feltüntetésével azoknak kívánunk segítséget nyújtani, akik bővebben szeretnének foglalkozni egy-egy témával. Emellett tájékoztatást adunk a kör kiállításainak, előadásainak visszhangjáról, a gyűjtemény-gyarapodásról, s beszámolunk a jelentősebb múzeumbarát-köri, s egyéb múzeumi, oroszlányi eseményekről is. Első száma 1973 nyarán készült el. Az összegyűlt kéziratoktól függően a továbbiakban évi egy, vagy két alkalommal jelentetjük meg. Terveink között szerepel tehetséges fiatalok helytörténeti dolgozatainak közzlése. A helytörténetírással foglalkozók munkáját módszertani cikkekkal, ajánló bibliográfiákkal kívánjuk elősegíteni. A történeti dokumentumok jelentőségének elemzésével pedig a lakosságot szeretnénk megnyerni gyűjtőmunkánkhoz. Az Oroszlányi Múzeumbarát Kör ismeretterjesztő füzeté meg a kísérletezés stádiumában van. Reméljük azonban, hogy — hibái ellenére is — haszonnal forgatják majd a szűkebb hazájuk iránt érdeklődők.

Rövid múltra tekinthet még csak vissza az Oroszlányi Múzeumbarát Kör, hiszen alig másfél éve, hogy megalakult. Szervezésének, tevékenységének különböző formái alig alakultak még ki, s a jövő tapasztalataival bizonyára gazdagodni fog, esetleg megváltozik vagy át is alakul. Az eddigi eredmények azt bizonyítják, hogy a Múzeumbarát Kör megfelelő módszerrel hasznos segítőjévé, támogatójává válik a múzeumnak és a népművelési munkában is fontos szerepet tölt be.

F. Molnár Anikó